

ÉPÜLETGÉPÉSZ ELLÁTÓ RENDSZEREK TARTALOMJEGYZÉKE

A jegyzet a következő szakképesítés kötelező tananyaga:

A szakképesítés megnevezése: **Épületgépészeti technikus**
A szakképesítés azonosító száma: **54 582 06 0010 54 01**

Szerkesztette: ***Rácz László***

2012

BEVEZETÉS

Az épületgépész **technikusképzéshez** összeállított **Épületgépész ellátó rendszerek** - c könyv a modul összevont szakmai követelményeit tartalmazza. Az épületgépészeti szakágak hagyományos rendszerszemléletű csoportosítása (vízellátás, csatornázás, gázellátás, fűtés, hűtés, légtechnika, klímatechnika) helyett a technikusképzésben ettől eltérő modultartalmat ír elő az új OKJ.

A szakági rendszerszemléletet ezekben a modulokban a felhasználói (komfort) illetve az előkészítés (ellátó) rendszer szerinti szétválasztása váltotta fel. Ebben a könyvben összevonásra és kiemelésre kerültek a vízellátás, csatornázás, gázellátás, fűtéstechika, legfontosabb szakági könyveinek ellátó rendszerekhez kapcsolódó fejezetei. A szétválasztása az egyébként szorosan összefüggő rendszereknek nem könnyű feladat, ezért fogadjuk el a jegyzetekben kidolgozott besorolást, hiszen a két technikus jegyzetben a teljességre törekvés nélkül minden szükséges ismeretanyag feldolgozásra került.

Mivel a képzés más moduljaival a követelményekben többször átfedés tapasztalható, ilyen esetben az egyes fejezeteknél csak hivatkozok és utalok a más modulkönyvekből már megismert témakörökre. A modul elsajátítását követően a technikusnak meg kell ismerni és tudni kell alkalmazni az itt felsorolt gyakorlatban fontos tevékenységeket.

Épületgépész ellátó rendszerek szakmai követelménymodul tartalma:

- Ellenőrzi, értelmezi és észrevételezi a közegellátó rendszerek tervdokumentációját
- Részt vesz a tervezői egyeztetésen
- Szerelési részletterveket készít
- Kiválasztja a szerelésekhez szükséges anyagokat, szerszámokat, szereléstechológiát
- Kiválasztja szükséges szerelvényeket és készülékeket
- Ellenőrzi a víz- és csatornahálózatokat
- Ellenőrzi a melegvíz-termelő és napkollektoros rendszereket
- Ellenőrzi a gázellátó hálózatokat
- Ellenőrzi a közmű és technológiai rendszereket
- Ellenőrzi a berendezési tárgyakat, készülékeket
- Ellenőrzi a hő- és korrózióvédő szigetelést
- Ellenőrzi a levegőellátás, szellőzés méretezését
- Ellenőrzi a hasadó-nyíló felületet
- Ellenőrzi az égéstermék elvezetést
- Nyomás és tömörségi próbát végez
- Elvégzi a tervezett, kötelező és hatósági méréseket
- Üzembe helyezi és beállítja az egyes hálózatokat, rendszer elemeket
- Ellenőrzi a készülékek beüzemelését
- Elvégzi a finom beszabályozást, ellenőrző méréseket, dokumentációt készít
- Programozza a berendezéseket
- Elvégzi a próbaüzemet, mérési jegyzőkönyvet készít, oktatja a kezelő személyzetet
- Intézi a hatósági átadásokat
- Összeállítja a teljes átadási dokumentációt, átadja az elkészült berendezést, rendszert
- Szervezi az ellátó rendszerek tervszerű üzemeltetését
- Szervezi az ellátó rendszerek tervszerű megelőző karbantartását

A 2 éves technikusképzés a következő szakmai modulokból épül fel:

1. ÉPÜLETGÉPÉSZETI RENDSZERISMERET (alapismeretek)
2. ÉPÜLETGÉPÉSZETI CSŐVEZETÉK-SZERELÉS
3. ÉPÜLETGÉPÉSZETI MUNKABIZTONSÁGI ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI FELADATOK
4. ÉPÜLETGÉPÉSZETI ELEKTROMOS SZERELÉSEK ÉS IRÁNYÍTÁSTECHNIKA
5. ÉPÜLETGÉPÉSZ ELLÁTÓ RENDSZEREK
6. ÉPÜLETGÉPÉSZETI KOMFORT RENDSZEREK
7. VEZETÉSI ÉS SZERVEZÉSI ISMERETEK

Ezekhez a modulokhoz az új követelményeknek megfelelő szakági szakmai tankönyvek rendelkezésre állnak.

A középfokú szakmai képzéshez az egyes szakágakhoz külön szakmai könyvek is megjelentek, ezek a következők:

- FŰTÉSI RENDSZEREK, NAPENERGIAHASZNOSÍTÁS
- GÁZVEZETÉKEK GÁZBERENDEZÉSEK
- HŰTÉSI RENDSZEREK, HŰTŐBERENDEZÉSEK
- LÉGTECHNIKA, KLÍMATECHNIKA
- VÍZELLÁTÁS, SZENNYVÍZELVEZETÉS

A szakmai alapok elsajátításához, a gyakorlati ismeretek bővítéséhez, a technikus tudásszint eléréséhez mindenképpen ajánlom ezek tartalmának részletes megismerését.

Rácz László

TARTALOMJEGYZÉK

1. ÉPÜLETGÉPÉSZETI MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓK	8
1.1 EGYSZERŰ SZERELÉSI VÁZLATOK KÉSZÍTÉSE	8
2. ÉPÜLETGÉPÉSZETI SZERELÉSI ANYAGOK.....	9
3. ÉPÜLETGÉPÉSZETI SZERSZÁMOK KÉSZÜLÉKEK ÉS SZERELVÉNYEK.....	10
4. VÍZELLÁTÁS KIALAKÍTÁSA.....	11
4.1 KORSZERŰ VÍZSZERELÉS CSŐANYAGAI	11
4.2 VÍZHÁLÓZAT FELÚJÍTÁS, KARBANTARTÁS CSŐANYAGAI.....	13
4.3 VÍZELLÁTÁS KÖZMŰHÁLÓZATRÓL	15
4.3.1 Bekötővezeték.....	16
4.3.2 Külső alapvezeték.....	17
4.3.3 Épületen belüli alapvezeték.....	19
4.3.4 Felszálló vezeték.....	22
4.3.5 Ágvezeték.....	24
4.3.6 Az ágvezetékek kialakítási lehetőségei.....	25
4.4 VÍZMÉRŐK.....	26
4.4.1 Bekötési vízmérő.....	26
4.4.2 Mellékvízmérő.....	29
4.4.3 Vízmérők szerkezete.....	31
4.5 KÖZMŰHÁLÓZAT NÉLKÜLI VÍZELLÁTÁS	34
4.5.1 Vízkivételi lehetőségek.....	34
4.5.2 Hidrofor berendezés.....	35
4.7 A VÍZRENDSZEREK ALAPVEZETÉKEINEK SZERELVÉNYEI.....	38
4.7.1 Speciális vízvezetési szerelvények	38
4.7.2 Visszacsapó szelepek	40
4.7.3 Vízszűrők.....	42
5. MELEGVÍZ-TERMELŐ ÉS NAPKOLLEKTOROS RENDSZEREK.....	43
5.1 Medencék fűtése napkollektorral	45
6. SZENNYVÍZELVEZETÉS, CSATORNASZERELÉS.....	47
6.1 SZENNYVIZEK OSZTÁLYOZÁSA.....	51
6.2 SZÜRKE SZENNYVÍZ-HASZNOSÍTÁS.....	52
6.3 ESŐVÍZ HASZNOSÍTÁS	54
6.4 IPARI SZENNYVIZEK	55
6.5 A CSATORNÁK CSOPORTOSÍTÁSA	56
6.6 CSATORNA CSŐVEZETÉK ANYAGAI	57
6.6.1 Műanyag lefolyócsövek.....	58
6.6.2 PVC KA lefolyócső.....	59
6.6.3 PVC KG lefolyóvezeték szerelési technológiája	59
6.6.3 Polietilén (PE) lefolyócső.....	63
6.6.4 PP HT polipropilén lefolyórendszer	63
6.6.5 Öntöttvas lefolyócső.....	64
6.7. ÉPÜLETEN BELÜLI CSATORNÁZÁS.....	65
6.7.1 Szennyvíz ejtővezeték.....	66
6.7.2 Ejtővezeték szellőztetése	67
6.7.3 Tisztítónyílások	72

6.7.4	Vákuumos csapadékvíz rendszer	74
6.8	BELSŐ ALAPCSATORNA	75
6.8.1	Alapvezeték átvezetése az épület alapfalazatán	76
6.9	KÜLSŐ ALAPCSATORNA	77
6.9.1	Csatorna aknák	78
6.9.2	Műanyag tisztítóaknák	80
6.9.3	Visszaáramlást gátló szerelvények lefolyó rendszereknél	83
6.9.4	Rákötés szennyvízgyűjtő közműcsatornára	85
6.10.	NYOMOTT RENDSZERŰ SZENNYVÍZCSATORNA	86
6.11.	SZENNYVÍZTISZTÍTÓ BERENDEZÉSEK	89
6.11.1	Izsfogó berendezés	89
6.11.2	Homokfogó berendezés	91
6.11.3	Olajleválasztó, benzinfozó berendezések	92
6.11.4	Zsírfogó berendezése	94
6.11.5	Savközbősítő	96
6.12.	SZENNYVÍZÁTEMELŐ BERENDEZÉSEK	98
6.12.1	Szennyvízátelő automatikus kisberendezés (Wilo)	99
6.12.2	Kompakt szennyvízátelő	99
6.12.3	Kültéri aknás szennyvízátelő telepek	100
6.12.4	Szennyvízátelő tisztítása, karbantartása	101
6.13	SZENNYVÍZELVEZETÉS KÖZCSATORNA NÉLKÜLI TERÜLETEN	102
6.13.1	Zárt szennyvíztároló	102
6.13.4	Házi szennyvíztisztító rendszer	105
7.	ÉPÜLETEK GÁZELLÁTÁSA	109
7.1	TÉRSZINT ALATTI BEKÖTŐ ÉS KÜLSŐ ALAPVEZETÉK SZERELÉSI ELŐÍRÁSAI	112
7.1.1	Térszint alatti elhelyezés védőtávolságai	113
7.1.2	Leágazó és csatlakozó vezeték kialakítása	114
7.1.3	A választható csőanyagok jellemzői	116
7.1.4	Alépítményi munkák	118
7.1.5	PE gázvezeték szerelése	119
7.1.6	Polietilén csőhegesztési eljárások	120
7.1.7	PE cső tompahegesztése	120
7.1.8	Nyeregídom hegesztés	123
7.1.9	Tokos hegesztés	125
7.1.10	Elektrofúziós hegesztés	128
7.1.11	Polietilén vezetékbe építhető elzáró-szerelvények	132
7.1.12	Gázvezeték oldható kötése	133
7.1.13	Oldható kötéseknel alkalmazható tömítések	134
7.1.14	Speciális idomok beépítése a gázcsőhálózatba csőanyag változási helyeken	134
7.1.15	Épületbe történő belépés csatlakozó, vagy fogyasztói vezetékkel	137
7.2	TÉRSZINT FELETTI ELHELYEZÉS, SZABADON SZERELT VEZETÉKEK	139
7.2.1	Térszint feletti elzáró-szerelvények	139
7.2.2	Szakaszoló szerelvény elhelyezése	141
7.2.3	Csatlakozó és fogyasztói vezeték rögzítése	144
7.2.4	Fogyasztói vezeték eltakarása, takaró burkolattal	146
7.3.	GÁZMÉRÉSI RENDSZEREK	147
7.3.1	Forgódugattyús gázmérés	147
7.3.2	Turbinás gázmérő	148
7.3.3	Membrános gázmérő	149

7.3.4 Gázmérő nélküli fogyasztás	149
7.4. NYOMÁSSZABÁLYOZÓK	150
7.4.1 Egyfokozatú, kompakt házi gáznyomás-szabályozó	150
7.4.2 Kétfokozatú, kompakt házi gáznyomás-szabályozók	152
7.4.3 Készülék nyomásszabályozók	153
7.4.4 Gázmérő-nyomásszabályozók	154
7.4.5 Gáznyomás-szabályozók és gázmérők elhelyezése	154
8. FŰTÉSI RENDSZER SZERKEZETI ELEMEI	162
8.1. KÜLÖNBÖZŐ „HAGYOMÁNYOS” FŰTÉSI RENDSZEREK KIALAKÍTÁSA	164
8.2 A FŰTÉSI RENDSZEREK CSÖVEZETÉK ELRENDEZÉSE	165
8.2.1 Kétcsőves fűtési rendszer	166
8.2.2 Egycsőves fűtési rendszer	168
8.3 MELEGVÍZ HŐHORDOZÓ KÖZEG A FŰTÉSI RENDSZERBEN	172
8.3.2 Nyomás szerinti csoportosítás	175
8.3.3 Fűtővíz hőtágulás biztosítása melegvízfűtéseknel	175
8.3.4 Nyitott tágulási tartály	176
8.3.5 Zárt tágulási tartály	179
8.3.6 A zárt tágulási tartály méretezése	182
8.4 KERINGTETÉSI MÓD SZERINTI CSOPORTOSÍTÁS	185
8.4.1 Gravitációs fűtés	185
8.4.2 A gravitációs fűtés méretezése	189
8.4.3 Szivattyús fűtés	197
8.4.4 Szivattyús fűtések nyomásviszonyai	199
8.4.5 Szivattyús melegvízfűtés méretezése	203
8.4.6 Csövezeték méretezési táblázatok nomogramok	209
8.5 FŰTÉSI RENDSZER KAPCSOLÁSA A KAZÁNBÓL KILÉPŐ FŰTŐVÍZ HŐMÉRSÉKLETE SZERINT	211
8.5.1 Kazánok elhelyezése, kazánházak kialakítása	213
8.5.2 Hőközpontok	216
8.6 GŐZFŰTÉS	219
8.6.1 A gőzfűtések csoportosítása	220
8.6.2 Kisnyomású gőzfűtés	222
8.6.3 Gőzkazánok túlnyomás-biztosítása	230
8.6.4 Kondenzvíz leválasztás	233
8.7 FŰTÉSI RENDSZEREK CSŐANYAGAI, SZERELVÉNYEI	235
9. KÖZMŰ ÉS TECHNOLÓGIAI RENDSZEREK	236
9.1 KÖZMŰTERVEK JELLEMZŐI, RÉSZEI, JELLEGZETES TERVJELÖLÉSEK	236
9.2 GEODÉZIAI MUNKA ELMÉLETE, SZINTEZÉSI ISMERETEK	241
9.2.1 Abszolút és relatív magasság	241
9.2.2 Magassági és nyomvonalkitűzés, földmunka kitűzése	242
9.3 MUNKAÁROK, MUNKAGÖDÖR KÉSZÍTÉSE	244
9.3.1 Közműárok dúcolása	248
9.3.2 Víztelenítés	249
9.3.3 Talajvízszint süllyesztés – Vákuumkút	251
9.4 VEZETÉKÉPÍTÉS FELTÁRÁS NÉLKÜL	252
9.4.1 Közmű és közterület keresztezések, bevédések, átfúrások, átsajtolások	252
9.4.2 KG-PVC cső átfúrás behúzás	253
9.4.3 Betoncső sajtolás	254
9.4.4 Közmű rekonstrukció – csőroppantással	255

9.5 KÖZMŰALAGUTAK.....	256
9.6 VÍZELLÁTÓ RENDSZER.....	261
9.6.1 Vízellátó hálózatok típusai.....	261
9.6.2 Vízhálózat nyomásviszonyai	262
9.6.3 Víz-közmű hálózat csővezeték anyagai, csőkötési módok.....	263
9.7 SZENNYVÍZ, CSAPADÉKVÍZ HÁLÓZATOK ÉPÍTÉSE.....	273
9.7.1 A csatornarendszerek osztályozása	273
9.7.2 Egyesített, gravitációs csatornarendszer	274
9.7.3 Elválasztott csatornarendszer	275
9.7.4 Csővezeték anyagai, csőkötési módok, javító csőkötések.....	276
9.7.5 Nyíltárkos vízvezető rendszerek	278
9.7.6 A CSATORNARENDSZER MŰTÁRGYAI	279
9.8 GÁZ ELOSZTÓ HÁLÓZATOK.....	285
10. TÁVFŰTÉSI RENDSZEREK.....	287
10.1 HŐHORDOZÓK.....	288
10.2 NÉVLEGES HŐMÉRSÉKLETEK ÉS NYOMÁSOK	290
10.3 TÁVVEZETÉK HÁLÓZAT KIALAKÍTÁSA.....	290
10.4 TÁVHŐ VEZETÉKEK ELHELYEZÉSE	291
10.5 CSŐVEZETÉK ANYAGAI, CSŐKÖTÉSI MÓDOK	294
10.5.1 ISOPLUS előreszigetelt közvetlen földre fektethető csőrendszer	295
10.5.2 Előszigetelt vezetékek csőkötései, csőkötések szigetelése	300
10.6 TÁVFŰTÉSI HŐKÖZPONTOK KAPCSOLÁSA.....	300
10.6.1 A használati melegvíz távhőellátásról	304
11. KORROZÍÓ ELLENI VÉDELEM.....	307
12. HŐSZIGETELÉS.....	308
15. ÉPÜLETGÉPÉSZETI MÉRÉSEK, ELLENŐRZÉSEK.....	308
16. NYOMÁS ÉS TÖMÖRSÉGI PRÓBA.....	308
17. ÉPÜLETGÉPÉSZETI BERENDEZÉSEK ÉS RENDSZEREK BEÜZEMELÉSE.....	309
17.1 FELTÖLTÉS ÉS LÉGTENÍTÉS	309
17.1.1 A levegő hatása a fűtési rendszer üzemére	309
17.1.2 A légtelenítés folyamata	311
17.1.3 Légtelenítő szerelvények kiválasztása.....	313
18. HIDRAULIKAI BESZABÁLYOZÁS.....	316
19. ÉPÜLETGÉPÉSZETI MÉRÉSI ÉS ÁTADÁSI DOKUMENTÁCIÓK	316
20. ÉPÜLETGÉPÉSZETI RENDSZER ÜZEMELTETÉSI TERVE.....	316
21. ÉPÜLETGÉPÉSZETI RENDSZEREK TERVSZERŰ MEGELŐZŐ KARBANTARTÁSA	318
FELHASZNÁLT IRODALOM:.....	320